

**UCHWAŁA NR 226/XXV/13
RADY GMINY POCZESNA**

z dnia 27 marca 2013 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Poczesna na lata 2013 -2015

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 roku Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) w związku z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135 z późn. zm)

Rada Gminy w Poczesnej

u c h w a ł a :

§ 1. Przyjąć Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Poczesna, w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Poczesna i Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

mgr inż. Lidia Kaźmierczak

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE POCZESNA
NA LATA 2013-2015**

I Wstęp

Rodzina jest podstawowym środowiskiem, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Tym samym otacza je miłością, zaspakaja jego potrzeby jak i również zapewnia poczucie bezpieczeństwa. W sposób świadomy bądź nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka przekazując mu swój system wartości tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniach dziecka. Jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się nieprawidłowości instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podejmowania na jej rzecz określonych działań. Działania te powinny być skoordynowane. Wymagają one interdyscyplinarnych i kompleksowych rozwiązań. Odpowiedzią na zapotrzebowanie tych działań jest prezentowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poczesnej Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Poczesna.

Podstawą prawną działań jest: art. 176, pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9.06. 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Podstawą działań ujętych w programie jest:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
- ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r.,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r.,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.,

System wspierania rodziny i pieczy zastępczej został utworzony ze względu na:

- dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności,
- dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,
- w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami - ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania.

Powstał on w oparciu o diagnozę problemów rodzin z terenu gminy Poczesna, przeżywających trudności opiekuńcze i wychowawcze, opracowaną m.in. na podstawie danych statystycznych pochodzących ze źródeł: ewidencji ludności Urzędu Gminy w Poczesnej, rejestrów i sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Samorządowej Administracji Placówek Oświatowych, danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie, danych Komisariatu Policji w Poczesnej, Sądu Rejonowego w Częstochowie, VI Wydziału Rodzinnego i Nieletnich.

II Diagnoza:

W gminie Poczesna zamieszkuje 12.719 mieszkańców, w tym 2.256 dzieci w wieku od 0 do 18 lat, co stanowi 17,7 % ogółu mieszkańców gminy. 905 osób, to dzieci i młodzież w wieku szkolnym, z których 529 uczniów uczęszcza do szkół podstawowych i 376 uczniów gimnazjów - w większości przypadków do szkół na terenie naszej gminy (źródło: ewidencja ludności UG Poczesna na dzień 31.12.2012 r., SAPO w Poczesnej). Obecnie wsparciem finansowym Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej objętych jest 703 osób.

Na terenie Gminy Poczesnej zamieszkują 173 rodziny z dziećmi, korzystające z różnych form wsparcia systemu pomocy społecznej. W w/w rodzinach przebywa 629 osób, w tym jest: 68 rodzin z 1 dzieckiem,

64 rodziny z 2 dzieci,

27 rodzin z 3 dzieci,

8 rodzin z 4 dzieci,

4 rodziny z 5 dzieci,

1 rodzina z 6 dzieci

i 1 rodzina z 7 dzieci.

Główną przesłanką przyznawania świadczeń pomocy społecznej jest ubóstwo.

W rodzinach będących beneficjentami pomocy społecznej powodem trudnej sytuacji były następujące dysfunkcje:

Tabela, nr 1 Powody przyznania pomocy społecznej w 2012 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	liczba rodzin
ubóstwo	217
bezdomność	8
potrzeba ochrony macierzyństwa	67
bezrobocie	175
niepełnosprawność	96
długotrwała choroba	133
bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	69
w tym: rodziny niepełne	53
alkoholizm	33
przemoc w rodzinie	23

Z tego 69 rodzin wykazuje bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. I to one głównie wymagają wsparcia zakresie życia rodzinnego (dane sprawozdanie MPiPS za 2012 r.) W obecnych realiach to dzieci i młodzież gimnazjalna przysparza rodzinom coraz więcej problemów wychowawczych. Potwierdzają to statystyki policyjne zarówno ogólnopolskie, ale także nasze gminne, dotyczące udziału nieletnich i małoletnich w czynach karalnych i wykazujących przejawy demoralizacji, które wskazują, że w okresie od stycznia 2012 r. do grudnia 2012 r. gimnazjaliści z terenu gminy Poczesna byli sprawcami 10 przestępstw. W porównaniu z rokiem 2011 nieletni byli sprawcami 6 przestępstw.(dane z Komisariatu Policji w Poczesnej). Z rozmów z dziećmi wynika, że podejmują takie działania z braku pomysłów na zabicie nudy. Inspiracją do zrealizowania ryzykownego zachowania jest często środowisko rówieśnicze, bo solidarność z kolegami koleżankami nie pozwala na odważne mówienie „nie” w sytuacjach niosących ryzyko zaangażowania w konflikt z prawem. Niekiedy problem pogłębiają rodzice, którzy zbyt mało czasu poświęcają na wychowywanie dzieci, nie interesują się tym w jaki sposób spędzają one czas, nie monitorują ich postępów szkolnych, nie reagują w sytuacjach trudnych występujących w życiu dziecka, nie wspierają ich w przezwyciężaniu problemów. To z czasem stwarza barierę w relacjach dzieci z rodzicami, utratę naturalnych więzi, które wymagają długotrwałych procesów naprawczych, bądź zostają utracone bezpowrotnie. Bierność wychowawcza rodziców jest wykorzystywana przez dzieci najczęściej w niewłaściwy sposób, brak reakcji rodzica na negatywne zachowanie, zostaje odczytywane przez dziecko jako przyzwolenie na dane postępowanie i powoduje systematyczne oddalanie się go od istniejącego, akceptowanego w społeczeństwie systemu wartości i norm. Takie dzieci najczęściej popadają w konflikty z prawem, nie realizują obowiązku szkolnego.

Od kilku lat coraz wyraźniej dostrzegamy kryzys w rozwoju moralnym i kulturowym nie tylko dzieci i młodzieży, ale także wielu rodziców. Często związane jest to z innymi problemami występującymi w rodzinach tj. utrata pracy, brak środków na bieżące utrzymanie. Dom rodzinny niewystarczająco wspiera członków rodziny emocjonalnie, co powoduje, że osamotnieni ludzie, przytłoczeni problemami życia codziennego, szukają wsparcia wśród często destruktywnych grup rówieśniczych. Do tego dochodzi niski

poziom kulturowy, nieumiejętność wykorzystania wolnego czasu, brak zainteresowań i hobby. Pojawiają się w związku z tym zaburzenia relacji rodzinnych, zachowania na granicy patologii, zagrażające zdrowemu stylowi życia i prowadzące do groźnych uzależnień. Rodzice koncentrują się na własnych problemach, uciekają w uzależnienie od alkoholu, leków, narkotyków, a z czasem nie wypełniają swoich ról rodzicielskich, co skutkuje zaniedbywaniem dzieci, stosowaniem przemocy w rodzinie, aż po ingerencję instytucji zewnętrznych w rodzinę i umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki. W przypadkach utrzymywania się takich sytuacji przez dłuższy czas dochodzi do wykluczenia osób i rodzin z życia zawodowego i społecznego, a problemy z każdym dniem narastają w nich coraz bardziej. Należy więc podjąć wszelkie możliwe działania, na najwcześniejszym poziomie pojawiania się tego typu problemów, aby wspierać rodziny w rozwiązywaniu trudnych sytuacji, które generują zaburzenia życia rodzinnego i relacji między członkami rodzin. Natomiast w przypadkach, gdy rodzina nie podołała problemom codziennego życia i jej funkcjonowanie w obecnym stanie stało się niemożliwe, należy podjąć interwencję polegającą na zapewnieniu bezpieczeństwa dla wszystkich jej członków, a ponadto podjąć pracę, na rzecz przywrócenia zdolności rodziny do prawidłowego funkcjonowania. Na terenie gminy jest 24 rodzin, które wymagają w chwili obecnej pomocy w przewyciężaniu i niwelowaniu już istniejących deficytów, zaniedbań, jak również przeciwdziałania powstawaniu czy pogłębianiu się demoralizacji życia całej rodziny i poszczególnych jej członków, co w rezultacie ma doprowadzić do utrzymania dziecka w jego rodzinie naturalnej bądź umożliwić powrót dziecka z zastępczych form opieki do rodziny naturalnej (dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie).

III Cele programu

**CEL GŁÓWNY : WSPIERANIE RODZIN PRZEŻYWAJĄCYCH TRUDNOŚCI
W WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUNICZO- WYCHOWAWCZYCH W PROCESIE
PRZYWRACANIA ICH ZDOLNOŚCI DO PRAWDŁOWEGO FUNKCJONOWANIA.**

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Zagwarantowanie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

- a/ udzielanie pomocy rzeczowej i finansowej rodzinom z dziećmi zgodnie z planem potrzeb i występującymi potrzebami w ramach ustawy o pomocy społecznej,

- b/ objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci, uczniów szkół

podstawowych i gimnazjów w obiadów na terenie placówek oświatowych,
c/ wspieranie rodziny poprzez pracę socjalną polegającą na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, przyczyn kryzysu w rodzinie, zaniedbań względem dzieci, oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym.

2. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny poprzez zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia w rozwiązywaniu problemów.

a/ zapewnić rodzinom przeżywającym trudności dostęp do konsultacji i poradnictwa (psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego),

b/ zapewnić rodzinom dostęp do poradnictwa prawnego, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,

c/ umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny, którego zadaniem jest organizowanie pracy z rodziną w miejscu zamieszkania bądź w miejscu wskazanym przez rodzinę, polegającej na:

- opracowaniu i realizacji planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- opracowaniu, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
- udzielaniu pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo –
 - wychowawczych i psychologicznych,
- motywowaniu członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielaniu pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- motywowaniu do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,

- udzielaniu wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,

- podejmowaniu działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- prowadzeniu indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- współpracy z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,

d/ umożliwienie rodzinom przeżywającym trudności korzystania z pomocy rodzin wspierających, które przy wsparciu asystenta rodziny pomagają w opiece i wychowywaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

a/ podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie,

b/ zapewnienie i zwiększenie ochrony i udzielania pomocy rodzinom dotkniętym przemocą,

c/ zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie,

d/ podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie,

e/ podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez:

- zintensyfikowanie działań w ramach prac zespołu interdyscyplinarnego działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- udzielanie wsparcia dla ofiar przemocy poprzez uczestnictwo w specjalistycznych zajęciach psychologicznych,
- kierowanie sprawców przemocy do udziału w zajęciach grupowych dotyczących rozwiązywaniu konfliktów i sytuacji kryzysowych.

f/ zwiększenie dostępności do usług świadczonych przez placówki pomocowe osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,

g/ zapewnienie pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą poprzez rozwój form wsparcia środowiskowego ze szczególnym uwzględnieniem poradnictwa i doradztwa edukacyjno – zawodowym.

4. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin poprzez aktywne angażowanie ich w działania ukierunkowane na poprawę swojej sytuacji bytowej.

a/ motywowanie członków rodziny do podjęcia działań na rzecz ograniczenia, bądź

- niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień – współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Poczesnej, Punktem Konsultacyjnym, podjęcie terapii dla sprawców przemocy w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie – współpraca z policją i Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy, itp.
- b/ angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach, warsztatach kształtujących umiejętności planowania swojej przyszłości zawodowej i osobistej oraz motywujących do podjęcia pracy, w oparciu o własne zasoby,
- c/ organizowanie specjalistycznego wsparcia dla rodziców obejmującego kształtowanie i rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych i społecznych w celu wzmocnienia poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową, los dzieci, adekwatne postrzeganie swoich problemów oraz zmianę stylu wychowania dzieci, dostarczanie wiedzy na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich,
- d/ zapewnienie dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych bezpłatnej opieki i wychowania w placówce wsparcia dziennego - świetlicach prowadzonych przez gminę Poczesna w punktach filialnych w sołectwach. Placówki te zapewniają dzieciom: opiekę pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe, rozwijanie zainteresowań, doraźną pomoc terapeutyczną oraz wsparcie psychologiczne.

5. Dążenie do reintegracji rodziny poprzez poprawę sytuacji rodzinnej umożliwiającej powrót dziecka do rodziny naturalnej i do aktywnego uczestnictwa w życiu danego środowiska społecznego.

- a/ świadczenie pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wychowywaniu i opiece nad dziećmi w przewyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną,
- b/ pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowywaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej,
- c/ przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin, poprzez wsparcie asystenta rodziny,

9

- d/ współpraca z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w tym: w szczególności z pomocą społeczną, szkołami, policją, placówkami służby zdrowia, sądami, w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym.

6. Przewyciężanie problemów związanych z funkcjonowaniem rodziny poprzez

wzmocnienie roli i funkcji rodziny.

- a/ realizacja rządowych programów z zakresu wspierania rodziny,
- b/ organizowanie dla rodzin spotkań, wyjazdów integracyjnych, pikników rodzinnych mających na celu wymianę ich doświadczeń, zapobieganiu izolacji, angażowanie w działania promujące cechy tzw. „zdrowej rodziny” rodziny zagrożone dysfunkcjami,
- c/ promowanie działań zmierzających do korzystania ze środowiskowych form wsparcia rodziny.

7. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży, w szczególności poprzez:

- a/ monitorowanie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym przez pracowników socjalnych,
- b/ wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wsparcia rodziny,
- c/ motywowanie dzieci i młodzieży z rodzin wieloprotblemowych do uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych organizowanych przez placówki wsparcia dziennego.

8. Zapobieganie uzależnieniom od środków psychoaktywnych, a w szczególności poprzez profilaktykę, edukację oraz wczesną interwencję w rodzinach zagrożonych uzależnieniami.

IV Adresaci programu.

Adresatami programu są rodziny wychowujące dzieci na terenie gminy Poczesna dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

V Zasoby.

Do budowy i realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013 -2015 w gminie Poczesna zostaną zaangażowane niżej wymienione instytucje i organizacje :

10

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poczesnej,
- Urząd Gminy w Poczesnej,
- placówki oświatowe, (SAPO, szkoły podstawowe, gimnazja, przedszkola, świetlice szkolne, inne)
- placówki kulturalno – rekreacyjne (Gminne Centrum Kultury Informacji i Rekreacji, filie GCKIiR, świetlice środowiskowe, biblioteki, inne)

- Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Częstochowie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komisariat Policji w Poczesnej,
- Sąd Rejonowy w Częstochowie,
- Kuratorzy sądowi,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przemocy w Rodzinie,
- organizacje i instytucje prowadzące działania na rzecz rodziny i dziecka.

VI Realizacja programu.

Realizacja, koordynacja działań w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w gminie Poczesna należy do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej. Program realizowany będzie na terenie gminy Poczesna w latach 2013 -2015.

VII Ocena efektów Programu Wspierania Rodziny w gminie Poczesna.

Po wprowadzeniu programu wspierania rodziny w gminie Poczesna zamierza się osiągnąć następujące rezultaty realizacji programu:

- wzrost umiejętności opiekuńczo- wychowawczych w rodzinach,
- poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.